

ОСНОВНІ ПАРАМЕТРИ МИЛОЗВУЧНОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Олександра Сербенська

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
буль. Генерала Чупринки, 49, 79000, м. Львів, Україна,
e-mail: serbenska@yahoo.com*

У статті розглянуто засоби, які лише в комплексі суттєво впливають на збереження однієї з характерних особливостей української національної мови – доброзвучності її усної форми.

Ключові слова: милозвучність, гучність, вокалічність, спрощення в групах приголосних, вокальна гармонія, фонетичний складоподіл, плавність, дерадянська.

У багатьох наших текстах – усних та писемних, де пульсує характер національної індивідуальності, властивий їй рух слово- та текстотворчої думки, оригінальних асоціативних зв'язків, алюзій, де ознакою самобутності стає вироблений свій ритм, відчутна, хоч не завжди достатньо усвідомлена, й звукова організація сказаного чи написаного, своєрідна звукова пластика, т. зв. внутрішній симфонізм, мелодійність. Милозвучність сприймаємо на рівні звучання не лише окремих слів, а й окремих мовних елементів – звукосполучень, словосполук; милують вухо звуковою граціозністю, винятковою доброзвучністю і окремі тексти, якщо здатні їх сприймати не лише чутливим, натренованим вухом, а й оком, яке „вміє” слухати.

Милозвучність, наспівність, мелодійність – одна з характерних особливостей української національної мови, яку визнано багатьма дослідниками як важливу позитивну її ознаку [3, с. 273]. Своє слово сказали лінгвісти, літератори, музикознавці, аматори. Навіть не завжди розуміючи сказане, як це буває з іноземцями, не вловлюючи його змісту, слухачі просто насолоджуються милозвучністю, манерою говоріння, що, приміром, відомо з виступів Шевченка перед петербурзькою публікою 1860 р¹. Варто нагадати, що стихія народнопоетичного слова у Шевченка була надзвичайно сильною, природною, непідвладною жодним впливам*.

Витворено низку слів та словосполук – своєрідних заміників терміна милозвучність: евфонія, доброзвучність, мова з великими музикальними можливостями, мова

© Сербенська О., 2016

¹ „Слов публіка більшою частю не поняла, но зато насладилаь мелодичностью его говора” (Див. Сверстюк Є. Шевченко понад часом. – „Видавничий дім „Кієво-Могилянська академія”. – Луцьк-Київ, 2011. – С. 105).

* У дитинстві Шевченко перебував у чистій і могутній стихії народної мови, його огортала своїм чаром народна пісня, сильною була й стихія церковнослов'янської мови. Обставини життя сприяли засвоєнню польської та російської мови; в академії вивчав французьку.

наспівна, голосна, звуково вишукана, музикально граціозна, відзначають притаманну їй фонетичну красу тощо.

Однак у розкритті самого поняття *милозвучність* їй досі немає одностайності [6, с. 29], відчутна тенденція виробити різний підхід до тлумачення цього терміна: у літературознавстві беруть до уваги звукові засоби підсилення виразності окремого художнього твору, тобто трактують милозвучність як суто стилістичний засіб, у мовознавстві виокремлюють як характерну ознаку певної національної мови [6, с. 29]. Переважно називають мови італійську, українську, французьку, перську. Однак варто зауважити, що навіть люди усномовних професій не завжди спроможні назвати основні ознаки нашої звукової мови, а пересічний мовець здебільшого обмежується поширеним у вжитку епітетом *солов'їна*. Натомість параметри милозвучності важливо пізнати, щоб, по-перше, вміти належно оцінити живе слово своє та свого оточення, по-друге, бути здатним доглибно аналізувати звукову своєрідність рідної мови і практично зберегти її (хоч би з уваги на різні чинники, що деформують її чи навіть руйнують), по-третє, активно включатися у процес дерадянізації, тобто адекватно реагувати на zdeформовані написання і вимову слів та їхніх форм, по-четверте, внести відповідну корекцію у свою вимову. Не зайвим може бути й вміння порівнювати цю властивість української мови із відповідними особливостями інших мов.

Міркуючи про милозвучність, – чи сприймаємо її лише як естетичну категорію, як стилістичний засіб поетичного мовлення, чи підходимо як до чітко визначеного наукового поняття, важливо, на думку багатьох дослідників, виходити з тези: мова, як і поетичне мовлення, тісно пов'язані з музикою, з відчуттям плавності у переходах між звукокомплексами, з переливами різноманітних тональних відтінків, з усвідомленням рівномірного розподілу сили вокальної енергії, з урахуванням специфіки акцентно-ритмічної структури тощо. Отже, не варто говорити лише про „прихований” зв'язок між мовленням і музикою [6, с. 31]; він багатьма усвідомлений, і важливо зберегти цю особливість, виробити систему відповідних методів у навчально-просвітницькій роботі. Тут варто згадати маловідому гіпотезу індійського музикознавця і філософа Х. Хана про музику як першооснову творення людської мови. Його вислів у кожній мові є музика і мова ніколи не зможе звільнитися від музики у час посиленої уваги до усності безперечно, вартій уваги.

Друга, не менш важлива вимога: поняття милозвучності слід визначати, беручи до уваги комплекс показників, а не обмежуватися якоюсь однією, хоч і дуже важливою ознакою. Основними рисами зокрема є гучність, вокальна гармонія, плавність, тенденція до відкритості складів, до наростання сонорності у внутрішніх складах, акцентно-ритмічна структура тощо.

Гучність. Враховуємо участь голосу у творенні звуків. Близькі за значенням уживають ще терміни сонорність, вокалічність, тобто відповідна насиченість мовлення голосними звуками. Як підкреслює видатний український фонетист Н. Тоцька, гучність – „це цілком наукове поняття” [6, с. 30], яке розглядають у комплексі багатьох чинників – виразна повнозвучна вимова голосних і приголосних, вокалічність, тобто нагромадження у вимові голосних, сонорних, дзвінких, уникнення збігів кількох при-

голосних, дотримання закону відкритих складів, закону наростання гучності, ритмічно-акцентуаційні особливості тощо.

Засади повнозвучної вимови українських голосних чітко визначив М. Наконечний, який, глибоко вникаючи в проблеми фонетики й орфоєпії української мови в їх статистиці й динаміці, підкреслював, що українські голосні вимовляються чітко й виразно в усіх позиціях. Ненаголошені голосні в українській літературній мові, відзначав лінгвіст, „різко, гостро не різняться своєю вимовою від наголошених: усі складові голосні... в усіх позиціях нормально є звуками повного творення, що зберігають голос, повнозвучну вимову, а також й свою якість і в ненаголошених складах (різке скорочення, ослаблення, „напівглуха” вимова їх – рідке й нетипове для української мови явище)” [4, с. 5].

З цим явищем, вважаємо, тісно пов’язаний і характер нашого наголосу. Треба погодитися з думкою українських фонетистів, що основна ознака українського наголосу – це кількість (тобто більша тривалість, м’язова напруга мовних органів, виразний тембр наголошеного складу) і відмовитися від традиційного трактування українського наголосу як динамічного, силового. Наш наголос довготний (квантативний). Нехтування цією ознакою призводить до т. зв. „хвилеподібної” вимови, „вистрілювання” окремих звуків, скорочення (редукції) складів.

Характеризуючи таке мовлення, переважно кажуть: „говорить з акцентом” (коли йдеться про чужинців). Переважно зберігається у людей, які засвоїли нерідну мову у зрілому віці, коли артикуляційні особливості рідної мови переносяться на мову чужу. Якщо українець відходить від норм, легко піддається впливам контактних норм, то таке говоріння назвали „потвора для слуху” (Петро Бойко). Потрібне вміння, вироблена навичка перемикає код артикуляційної бази, тобто у процесах спілкування, зі зміною параметрів комунікативного акту переходить з матричної мови (діалект, суржик) на іншу.

Вокалічність мови визначають кількістю голосних порівняно з приголосними в мовному потоці (не в системі!). Досліджено, що в кожній мові існує своє співвідношення між голосними і приголосними: на кожні 100 звуків у фінській мові припадає 51 голосний і 49 приголосних; в італійській – 48 голосних і 52 приголосні; у російській – 42 голосні і 58 приголосних; у німецькій – 36 голосних і 64 приголосних.

За підрахунками Н. Тоцької, в системі української мови **голосні** (їх всього шість) становлять 15,8 % , **приголосні** – 84,2 %. У мовленні (до уваги дослідниця брала народнопоетичні тексти, у яких найбільше збережено національні основи української мови) голосних 45–46 %. Голосні, як про це вже висловилися поети-символісти, створюють враження розлогу, простору і широти; цей розлив по-різному регулюють приголосні. Щоправда, сучасна українська літературна мова, особливо в таких текстах, як науковий, газетно-публіцистичний, втратила свою вокалічність: кількість голосних знижується до 42–41 %, відповідно зростає кількість приголосних – 58–59 %, рівновага порушується в бік консонатизму.

Засобами, які посилюють і регулюють вокалічність, є **сонорні** приголосні – [р], [р’], [л], [л’], [м], [н], [н’], [в], [й], які разом з голосними становлять 70 %. Вони не співвідносяться з глухими (або кажемо, не мають собі пари серед глухих). Сонор-

ним властивий високий ступінь гучності, вони „омилозвучують” текст. Як особливо милозвучні сприймаємо слова, утворені з голосних та сонорних – *лілея, мальва, явір, ялина, льон, Волинь, Умань, воля, мрія, нива, море, олень, Роман, Уляна, Ярина, люблю, вірую, неймовірно, навмання*. Класичним прикладом евфонії, побудованій на поєднанні голосних і сонорних та їх комбінації у суміжних словах, є витворений рекламістами псевдонім відомої авторки Мерилін Монро. Подібний експеримент бачимо у назві пушкінського твору Євгеній Онегін.

Дзвінки приголосні підтримують гучність, „підставляють” їй своє плече. Важливо, щоб у вимові вони не скочувалися до своїх парних глухих в кінці слів та перед глухими, а також як асимілятори впливали на сусідні глухі, одзвінчуючи їх – [вогза’л] – *вокзал*, [бород’ба’] – *боротьба*, [о’з’ де] – *ось де*, [йаг’же] – *як же*.

дзвінки	[б], [з], [з’], [д], [д’], [г], [ж], [дз], [дз’], [дж], [г]
глухі	[п], [с], [с’], [т], [т’], [х], [ш], [ц], [ц’], [ч], [к]

Визнано, що перевага сонорних та дзвінких приголосних над глухими – характерна ознака української мови, її унікальне надбання; і збереження цього є одним з важливих показників милозвучності.

У збереженні вокалічності чимала роль належить **паралельним формам** – фонетичним, лексичним, словотворчим, найпоширеніші з них: *у – в, і – й – та, у – в – уві, від – віді – відо – од – оді, з – зі – із – зо, перед – переді – передо*. Маємо *звечора* та *ізвечора*, *здавна – іздавна, ще – іще, гра – ігор – ігри, тут – отут, той – отой, крім – окрім, лиш – лише, перш – перше, знов – знову, хоч – хоча*; говоримо *зжати*, але *зіжну*; *зберуся*, але *зібратися*; *здеру*, але *зідрати* тощо. „Паралельні форми: – стверджував поет В. Самійленко у статті „Дбаймо про фонетичну красу української мови”, – дають змогу рівноважити вокалізм із консонантизмом і надають живій українській мові звучності і плавності”.

Українська мова має в своєму арсеналі чимало засобів для того, щоб **уникнути збігу важких для вимови приголосних**. Приміром, усунута звукобуква **Л** у дієсловах чоловічого роду минулого часу типу *несла – ніс, везла – віз*, характерними в цьому процесі є т. зв. „вставні приголосні” **О, Е**: *книжка – книжок, жінка – жінок, сестра – сестер* (хоч маємо чимало слів з кількома кінцевими приголосними: *ансамбль, Бердянськ, Гданськ, монстр, музикант, фронт*). Правописно узаконене спрощення є у групах приголосних **-ждн-, -стл-, -стн-, -здн-**: *тиждень – тижневий, щастя – щасливий, користь – корисний, проїзд – проїзний*. Орфоепічні норми передбачають спрощення у групі приголосних **-нтств-, -нтськ-, -стськ-, -здц-і, -стц-і**: (*агентство, студентський, туристський, у поїзді, у кістці*) тощо. Водночас існують численні групи приголосних, яким не властиве випадіння окремих компонентів (*скло, струм, обстріл, обстругати, контрпропозиція*).

У цій темі є моменти, на які варто звернути пильнішу увагу. Йдеться зокрема про групи приголосних **-стр, -ндр** та інші, які наш правопис узаконив у кінці слів *міністр, магістр, бургомістр, Олександр*. Усі ці слова ще в XIX ст. в українських текстах пи-

сали з кінцевим **-ер** (що, до речі, характерно для української вимови; пор. *Дністер*). У Франка, приміром, читаємо: *Пан міністер сеї ночі / Довго щось не міг заснути* (т. 3, с. 414). Таке написання цих інтернаціоналізмів прийняте і в інших європейських мовах. Українські мовознавці були одностайні щодо написання цих слів, закріпивши це в правописі 1929 р. Словник Г. Голоскевича (К., 1929) фіксує *бургмістер, вахмістер, магістер, міністер, Олександр, як і кляйстер, містер, філістер, светер*. А далі – репресії, переслідування і реалізація розроблених у кагебістських лабораторіях чітко спрямованого плану на знищення всього українського, а серед них й характерних орфоепічних ознак, а ще – постійно оновлювані тактичні ходи щодо витворення людини поневоленого розуму, нездатної усвідомити ці процеси і протистояти їм. Отже, і тут потрібна відрядянщина, планова, виражена, обґрунтована.

Однією з ознак милозвучності української мови вважають **вокальну гармонію** (ще: *гармонійна асиміляція, дистантна асиміляція, гармонія голосних*). Йдеться про уподібнення голосних у суміжних складах – ненаголошений голосний дістає додатковий відтінок відповідно до артикуляційних особливостей наголошеного голосного в сусідньому складі. Це особливий вид регресивної асиміляції. Гармонійна асиміляція властива передусім наголошеним голосним **Е, И**. Приміром, ненаголошений **Е** перед ненаголошеними голосними [і], [и], [у] (голосні високого підняття) наближається до [и]. У багатьох словах на місці правописного [е] у вимові виникає [и]; залишається лише відтінок звуку [е]: [би^ер'і'зка], [ди^ел'ф'і'н], [пи^ери'на], [пи^ери'метр], [ни^ести'], [пи^етру'шка], [си^еку'нда], [те^ели'в'і'зор], [пе^ери'ві'рити]. Ненаголошений **И** перед голосними [А], [Е], наголошеними в сусідньому складі, наближається до [е]: [ке^ише'н'а], [ме^исте'цтво], [ме^ите'ц'], [при^ина'да].

Дистанційна асиміляція властива також ненаголошеному [О] в позиції перед наголошеним [У] в суміжному складі: [го'лу'бка], [зо'зу'л'а], [ко'жу'х], [ло'пу'х], [по'ду'шка], [ро'пу'ха]. Однак, у порівнянні з уже названими звуками, [О] виявляє меншу активність уподібнюватися. У літературній мові маємо помірне „укання”. Орфоепічний словник М. Погрібного фіксує чимало слів, де наголошені [О] в позиції перед наголошеним [У] в суміжному складі не піддається уподібненню, зберігаючи свою артикуляційну природу. Приміром: *добу'ток, Колу'мбія, кольну'ти, кору'нція, опу'дало, отру'та, осу'шувати, оту'т, самоду'р, самосу'д, сорокопу'д, торкну'ти, торту'ри*. Він не піддається асиміляції такого наголошеного [У], який є в закінченні: *йому', тому', орю', одному', стою', говорю'*; переважно тоді, як видно з прикладів, коли є префіксом або в складі префікса (*просу'нути, подру'жжя*); коли [О] є сполучним звуком у композитах (*тонкостру'нний, трясогу'зка*); це стосується і запозичень (*Колу'мб, кору'нція, продю'сер, прокру'ст, радіосту'дія*). Очевидно, діють не лише доцентрові сили, тобто сила асимілятора [У], а й відцентрові: голосний [О], за спостереженням вразливих на вухо дослідників, один із найтипівіших голосних звуків української мови. Цей звук забезпечує характерний для нашої усності вертикальний тип мовлення, сприяє заокругленню; під наголосом дещо подовжується, як і, до речі, інші наголошені звуки. У наголошеній і ненаголошеній позиції вимовляється чітко і виразно (крім наведених вище прикладів вимови з наближенням до [У]; порушенням норми є вимова з наближенням

до [А]). З-посеред шести голосних української мови звуки [О] та [А] мають найвищу частоту вживання. Звук [О] активний у творенні багатьох форм (згадаймо зменшено-пестливі чоловічі імена – *Андрійко, Сашко, Влодко*; форму кличного відмінка – *мамо, сестро, Оксано, голубко*; закінчення дієслівних форм – *напишемо, заспіваймо*). Звук [О] надзвичайно легкий для співу. Його „українськість” підкреслює Ю. Єлісовенко, милується ним у своїх роздумах про слово А. Содомора. Поет-символіст Ю. Бальмонт у лекції „Поезія як чаклунство” вбачає в цьому звукові здатність передавати урочистий розлог, просторинь – *поле, море, обшир ... Називає його бездонним ...*

Милозвучність передбачає таку ознаку, як **плавність вимови**, про яку можна судити, беручи до уваги комплекс показників, зокрема:

- уникнення збігу багатьох приголосних, особливо на стику слів; вимова, збагачена багатьма голосними, бринить, як каже поет В. Самойленко, повноголосно;
- врівноваження між голосними та приголосними;
- т. зв. вокальна гармонія голосних;
- плавності сприяє дотримання закону т. зв. висхідної гучності; незаперечною є роль відкритих складів;
- плавність, вважають, залежить також від рівного розподілу часу звучання між наголошеними та сусідніми складами; виключається різкість частотних інтервалів.

Враховуючи досвід деяких українських декламаторських шкіл (на жаль, ще недостатньо вивчених), беручи до уваги власні спостереження над вимовою українських публічних осіб, вслухаючись у вимову студентів з різних регіонів України (працюючи з ними впродовж багатьох років над засвоєнням курсу „Основи культури усної публічної мови”), маю підставу робити висновок, що плавність певним чином залежить й від того, наскільки активну участь у творенні відповідних звукокомплексів беруть губи і передні зуби. Якраз губи легко змінюють форму і розмір вихідного отвору в ротовій порожнині, а також регулюють її як резонатор. Активну роль у цьому процесі виконує кінчик і передня спинка язика, легко рухаючись зокрема в горизонтальному напрямку, змінюючи форму і розмір резонатора, підпорядковуючись акцентно-ритмічній структурі. Словесний наголос в українській мові зберігає таку свою визначальну якість, як кількість (тобто є довготним, квантативним).

Мабуть, це ті засоби (узагальнюючи, скажемо: говоріння зосереджене в передній частині ротової порожнини), що, як можна припустити, зумовлюють приємну, плавну вимову з переливами відтінків. Однак думка висловлена апіорно; вона, безперечно, потребує експериментального підтвердження.

Однією з важливих ознак милозвучності усної мови є **складоподіл**, який регулюється характером кінцевого звука попереднього складу і початкового в наступному. Він ґрунтується на т. зв. законі наростання гучності.

Насамперед слід відрізнити складоподіл, який є категорією усного мовлення, від правил переносу частин слова за складами, що стосується правописних норм, тобто орфографічного складоподілу. Засвоєння правил складоподілу у звуковому мовленні має на меті забезпечити нормативність нашої літературної вимови, запобігти помилкам, які найчастіше трапляються під впливом вимовних законів іншої мови чи місцевих говірок, продемонструвати належний рівень культури мови, якою спілкуєшся, і повагу до неї.

Фонетичний складоподіл – це доведений до автоматизму в усному мовленні поділ слів на склади, відповідно до закону гучності. Одним із виявів цього закону є її наростання, що особливо виразно простежується у внутрішніх складах. Гучність умовно можна позначити цифрами: 4 – гучність голосних, 3 – гучність сонорних – [р], [р'], [л], [л'], [м], [н], [н'], [в], [й]), 2 – гучність дзвінких: [з], [з'], [д], [д'], [ж], [д'], [ж], [д'ж], [д'з], [д'з'], [г], [г], 1 – ступінь гучності глухих [т], [т'], [п], [с], [с'], [ш], [ч], [к], [ф], [х], [ц], [ц']. Приміром:

пі-шла, ті-сто, ві-тру, по-ї-зди
14-135, 14-114, 34-134, 14-34-224

Основні правила складоподілу в усному мовленні.

1. Один приголосний, що стоїть між голосними, завжди належить до наступного складу: *пе-ре-мо-га, зо-ло-то, ко-му-ні-ка-ці-я, пе-ре-а-дре-су-ва-ти*.
2. Два шумні приголосні (обидва дзвінки або обидва глухі) належать звичайно до наступного складу: *не-спо-кій, ді-жда-ти-ся*.
3. Два шумні приголосні, якщо перший з них дзвінкий, а другий глухий, належать до різних складів: *каз-ка, риб-ка, греб-ти*.
4. Три приголосні, якщо два перші з них шумні (обидва дзвінки або обидва глухі), а третій сонорний, належать до наступного складу: *се-стра, за-здо-р-ці*.
5. Якщо між голосними є два або більше приголосних, то сонорні звуки, що йдуть після голосного, належать до попереднього складу, а звуки, що стоять після них – до наступного: *май-стру-ва-ти, мор-ква, мар-шрут*.
6. Якщо другим приголосним є сонорний, то разом з попереднім він належить до наступного складу: *ко-бра, по-клик, по-смі-шка*.
7. Два сусідні сонорні приголосні належать до різних складів: *зер-но, сир-ник, гор-ло*.
8. Подовжені приголосні при складоподілі переважно не розриваються: *ні-ччю, зі-лля, су-ддя*¹.

Слід пам'ятати, що складоподіл вимагає зберігати орфоепічні правила. Приміром, у словах *футбол, вокзал, отже, лічба, братчик* та ін. відбуваються звукозміни внаслідок асиміляції. Отже, вимовляємо *фу-дбол, во-гзал, о-д'жже, лі-д'жба, бра-ччик*.

У живому мовленні на складоподіл певним чином впливає і морфологічна будова слова. Тому можливі паралелі: *без-зубий, ро-злука і роз-лука*.

У практиці є випадки, які становлять деякі труднощі і правилами не передбачені. Йдеться, приміром, про поділ на склади слів, у яких поряд є два голосні – *діалог, біолог, олімпіада, колегіальний*. Деякі мовці не розділяють голосні *-іо, -іа (радіо, медіа)*, інші намагаються чітко артикулювати кожний голосний, ще в інших відчутно між голосними призвук [й]. Мабуть, на цей процес певним чином впливає також оточення звуків, місце наголосу (*Сіон, біблог, колегіальний, медіа*).

Домогтися в усному мовленні автоматизму в складоподілі допомагає обізнаність із основами творення мовних звуків і відповідні вправи, серед яких ефективними є 1)

¹ Тоцька Н. І. Сучасна українська літературна мова. Фонетика, орфоепія, графіка, орфографія / Ніна Іванівна Тоцька. – К. : Вища школа, 1981. – С. 135.

виголошення тексту речитативом (наспівне мовлення, яким виконуються народні думи, голосіння, кантати, ораторії) і 2) метод опозиції, який ґрунтується на усвідомленому розрізненні принаймні двох мовних фактів. Приміром, щоб закріпити правило (до речі, на практиці його часто порушують), яке допомагає у вимові зберегти дзвінкість приголосних перед глухими, не оглушувати їх, зіставляють слова, у яких поряд дзвінкий+глухий і парний дзвінкому глухий+ глухий: *каЗ-Ка* і *ка-СКа*, *гуБ-Ка* і *па-Пка*, *ваЖ-Ко* і *пта-ШКа*. Підбираючи такі слова – *дяДьКо*, *кладКа*, *дуЖКа*, *гуБКа*, *галуЗКа*, *береГТи* намагаємося контролювати вимову виділених звукокомплексів, виголошувати спочатку в повільному темпі, допускаючи міні-паузу між дзвінким та глухим; пришвидшуючи темп, закріплюємо навичку, домагаємось автоматизму.

Вивчення іноземних мов, володіння ними – це ще одна можливість використовувати метод опозиції і порівнювати фонетичні явища української літературної мови з іншими, краще таким чином пізнаючи її самобутні ознаки. Приміром: однакове написання слова українською та російською мовами – *книжка*, *ложка*, *голубка*, однак їхня вимова не однакова: носії української літературної мови повинні зберегти дзвінкість звуків [ж], [б], як і інших дзвінких у позиції, перед глухими, росіяни у звукокомплексах [дж], [жк], [бк], [зк], [гт], [дс], [дш] та подібних дзвінкі оглушують².

Сьогодні, коли у суспільному житті посилюється важливість усної комунікації і відчутною стає криза довір'я до передавання інформації за допомогою друкованого слова, коли повернення до усних форм комунікації зумовлене переконанням про гуманістичну цінність усної мови [1, с. 382], пізнання законів творення доброзвучного тексту стає важливою проблемою мовної практики, що, безперечно, вимагає й відповідного наукового узагальнення. Вони потрібні для доброї реклами, без таких знань годі уявити собі гарний виступ публічної особи.

Список використаної літератури

1. Бартми́нский Е. Опозиция „устный – письменный” и современный фольклор / Е. Бартми́нский // Языковой образ мира: очерки по этнолингвистике / Перевод с польского. – М. : „Индрик”, 2005. – С. 382.
2. Голоскевич Г. Правописний словник: близько 40 000 слів / Г. Голоскевич. – 10-те вид. – Лондон, 1977.
3. Крейдлин Г. Е. Невербальная семиотика. Язык тела и естественный язык / Г. Е. Крейдлин. – М., 2002. – С. 276.
4. Наконечний М. Орфоепічні норми та їх значення / М. Наконечний // Укр. мова в школі. – 1958. – № 1. – С. 5.
5. Сучасна українська літературна мова / [Грищенко А. П., Мацько Л. І., Плющ М. Я., Тоцька Н. І., Уздиган І. М.] // за ред. А. П. Грищенка. – 3-тє вид., доп. – К. : Вища школа, 1997. – С. 74.
6. Тоцька Н. Засоби милозвучності української мови / Ніна Іванівна Тоцька // Урок української. – 2003. – №10. – С. 30.

Стаття надійшла до редколегії 10.09.15

Прийнята до друку 05.10.15

² Звукові значення інших літер поданих російських слів тут не розглядаємо.

MAIN OPTIONS OF UKRAINIAN LANGUAGE EUPHONY**Oleksandra Serbenska**

*Ivan Franko National University of Lviv,
Generala Chupryny Str., 49, 79044, Lviv, Ukraine,
e-mail: serbenska@yahoo.com*

Euphony is one of the typical feature of the Ukrainian language, which is recognized by many researchers. However, author noted, on the interpretation of the concept of euphony no unanimity: in the history of literature take into account the sound means of strengthening the expressiveness of an individual art composition, that is euphony is interpreted as a purely stylistic mean, in linguistics singled out as a characteristic feature of certain national languages, referring to Italian, Ukrainian, French, Persian languages.

The article emphasizes on the common assertion of the close relationship of language and music, drawn attention to a little-known hypothesis of the Indian musicologist and philosopher late 19th – early 20th century Hazrat Inayat Khan about the music as the fundamental principle of creation the human speech. His phrase «Each language has music» during increases attention to verbality has reason to become generally recognized.

Looking at the main components of euphony, author supports his statements with numerous examples. It is emphasizes that only taking into account set of recognized parameters euphony can be defined as a characteristic feature of the Ukrainian language.

Key words: euphony, vocality, vocal harmony, the law of increasing the sonorous in internal syllables, smoothness.